

251011 Nuoret ja päihteet

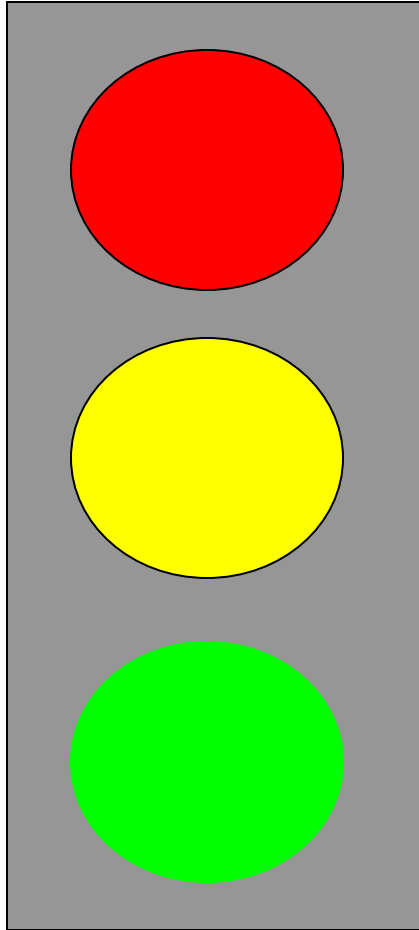
Lemi vanhempainilta

Yl juha kemppinen

Alkoholinkäytön varoitusmerkit :

aikuinen mies

(naiset ja yli 65-vuotiaat miehet
= ½ aikuisen miehen annoksista)

- juo yli 5 annosta/ 24 h tai yli 10 annosta/vko
- juo alle 21-vuotiaana
- juo yli kolme annosta/vko, jos raskaana

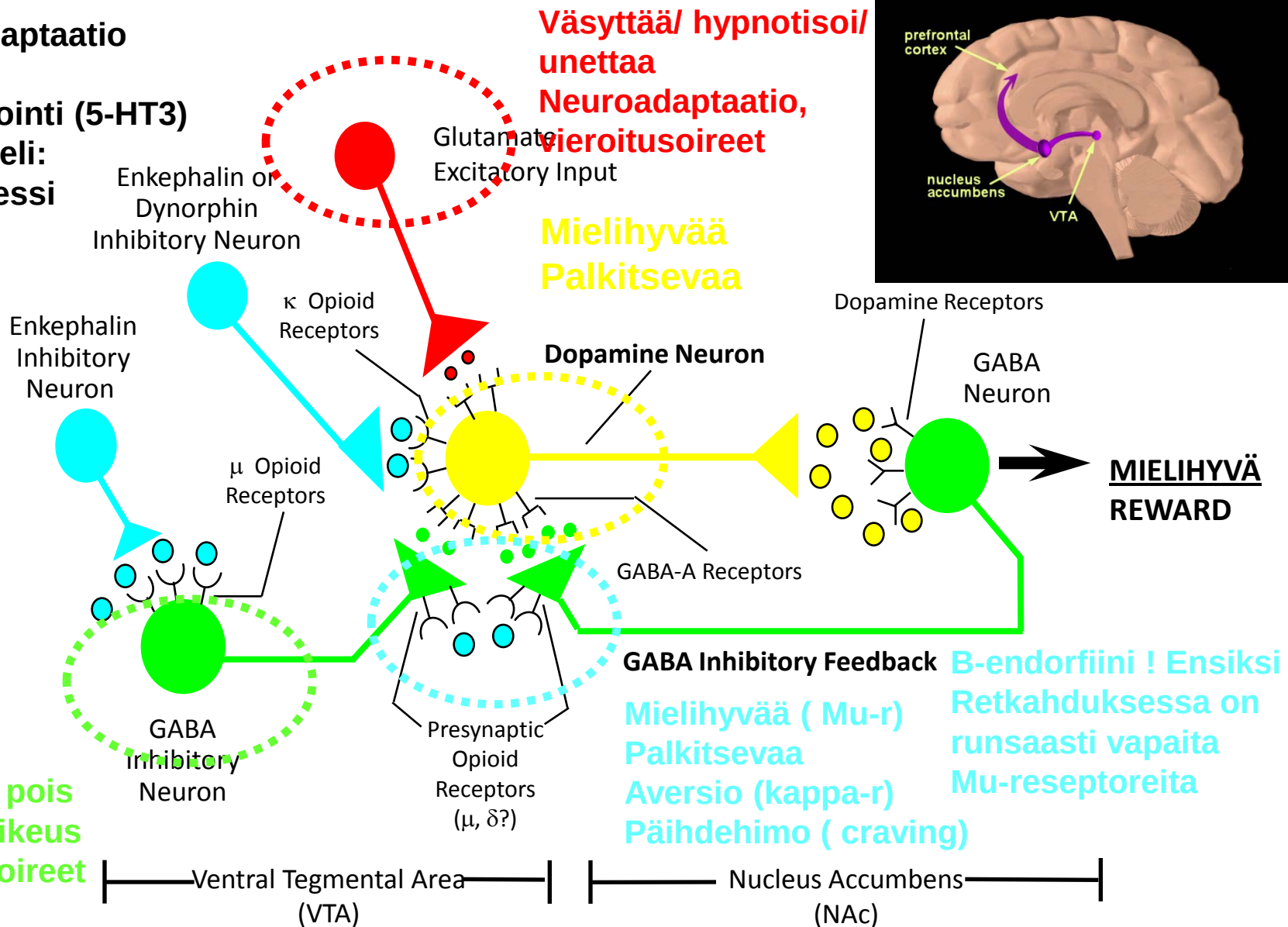
-juo 2-4 annosta/ 24 h tai 4-9 annosta/vko

- juo alle 2 annosta/24 h tai alle 4 annosta /vko

Mielihyvärädan kaappaus (hijacking)

5-HT :
Neuroadaptaatio
Aversio
Pahoinvointi (5-HT3)
HPA-akseli:
CRF, stressi

Tuoreehkoja ajatuksia nuoruusiästä

- 1 "Nykyajan nuoret rakastavat luksusta. He ovat huonotapaisia ja halveksivat auktoriteetteja. He eivät kunnioita vanhuksia ja rakastavat turhaa puuhastelua sen sijaan että harrastaisivat jotakin kehittävää. Nuoret ovat perheidensä tyranneja, eivät palvelijoita."

Tuoreehkoja ajatuksia nuoruusiästä

II "Sivilisaatiomme tuhoutuu, jos nykyajan nuorten sukupolven ennenkuulumattoman käyttäytymisen annetaan jatkua"

III " ...Ollessani pieni poika minut opetettiin käyttäytymään kunnollisesti vanhempia ihmisiä kohtaan ja kunnioittamaan heidän viisauttaan ja elämäkokemustaan. Sen sijaan nykynuoret ovat yhä enemmän ja enemmän viisastelevia, kärsimättömiä sekä rajoituksista ja ohjeista piittaamattomia."

Tuoreehkoja ajatuksia nuoruusiästä

IV "Moderni elämä on kovaa. Monella tapaa yhä kasvavissa määrin nuoria kohtaan. Koti, kirkko ja koulu eivät ymmärrä sen nuorille asettamia vaatimuksia. ... Koskaan eivät nuoret ole olleet yhtä alttiita näin suurille vaaroille. ... yhä varhaisemmalle itsenäisyyden vaatimiselle ja yhä vähemmälle kurinalaisuuden ja velvollisuudentunnon hyväksymiselle... Äkillinen hyvinvoinnin kasvu asettaa pysyviä vaaroja tuleville hemmotelluille sukupolville"

Ajattomia ajatuksia nuoruudesta

- I "Nykyajan nuoret rakastavat luksusta. He ovat huonotapaisia ja halveksivat auktoriteetteja. He eivät kunnioita vanhuksia ja rakastavat turhaa puuhastelua sen sijaan että harrastaisivat jotakin kehittävää. Nuoret ovat perheidensä tyranneja, eivät palvelijoita."

- Sokrates, n. 400 eKr

- II "Sivilisaatiomme tuhoutuu, jos nykyajan nuorten sukupolven ennenkuulumattoman käyttäytymisen annetaan jatkua"

- Kirjoitus Urin Kaupungissa, n. 2000 e.Kr

- III "...Ollessani pieni poika minut opetettiin käyttäytymään kunnollisesti vanhempia ihmisiä kohtaan ja kunnioittamaan heidän viisauttaan ja elämäkokemustaan. Sen sijaan nykynuoret ovat yhä enemmän ja enemmän viisastelevia, kärsimättömiä sekä rajoituksista ja ohjeista piittaamattomia.

- Hesiod n. 700 eKr.

- IV "Moderni elämä on kovaa. Monella tapaa yhä kasvavissa määrin nuoria kohtaan. Koti, kirkko ja koulu eivät ymmärrä sen nuorille asettamia vaatimuksia. ... Koskaan eivät nuoret ole olleet yhtä alttiita näin suurille vaaroille. ... yhä varhaisemmalle itsenäisyyden vaatimiselle ja yhä vähemmälle kurinalaisuuden ja velvollisuudentunnon hyväksymiselle... Äkillinen hyvinvoinnin kasvu asettaa pysyviä vaaroja tuleville hemmotelluille sukupolville"

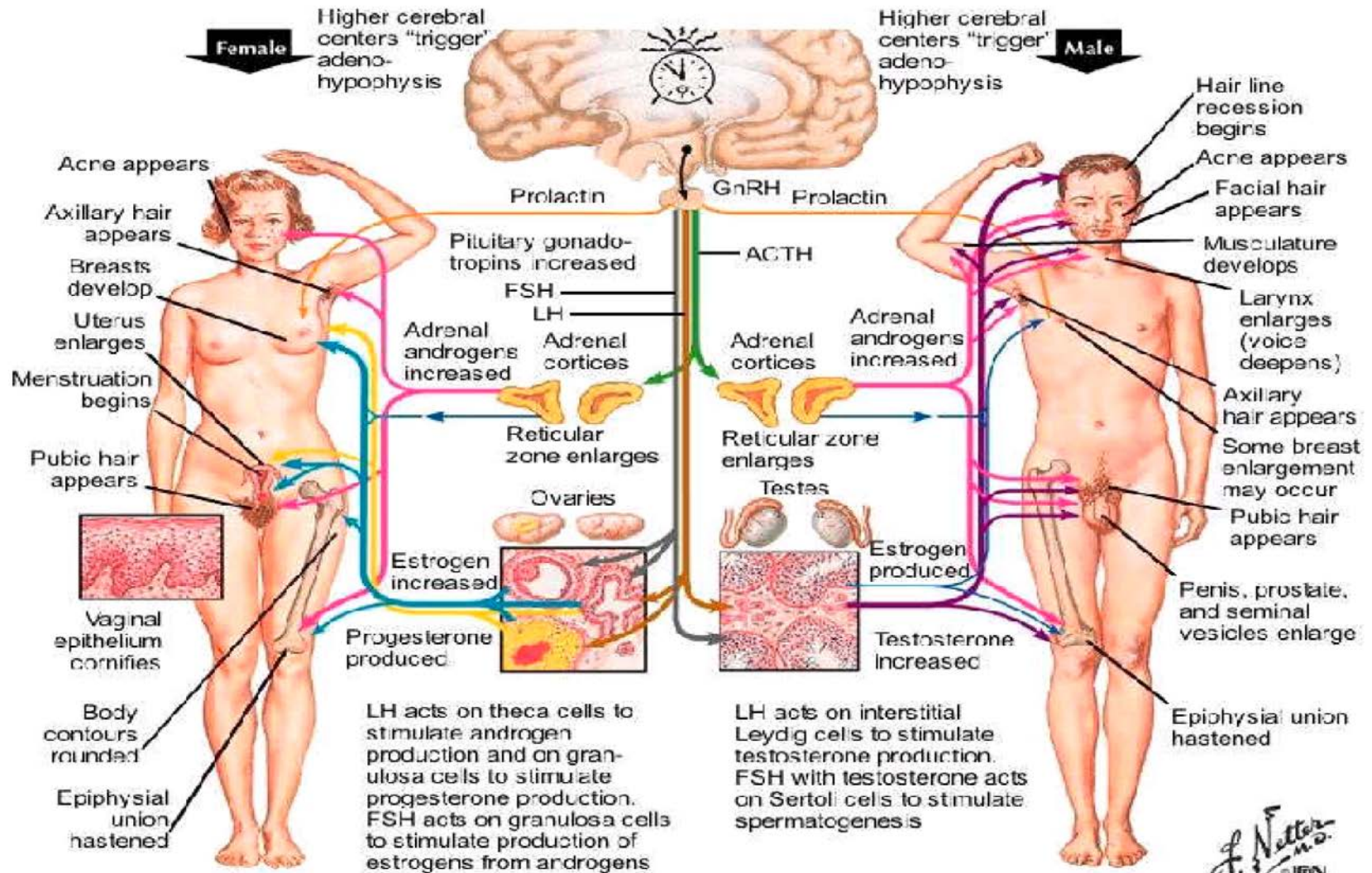
- G. Stanley Hall, 1904

Terveen perheen tunnusmerkit

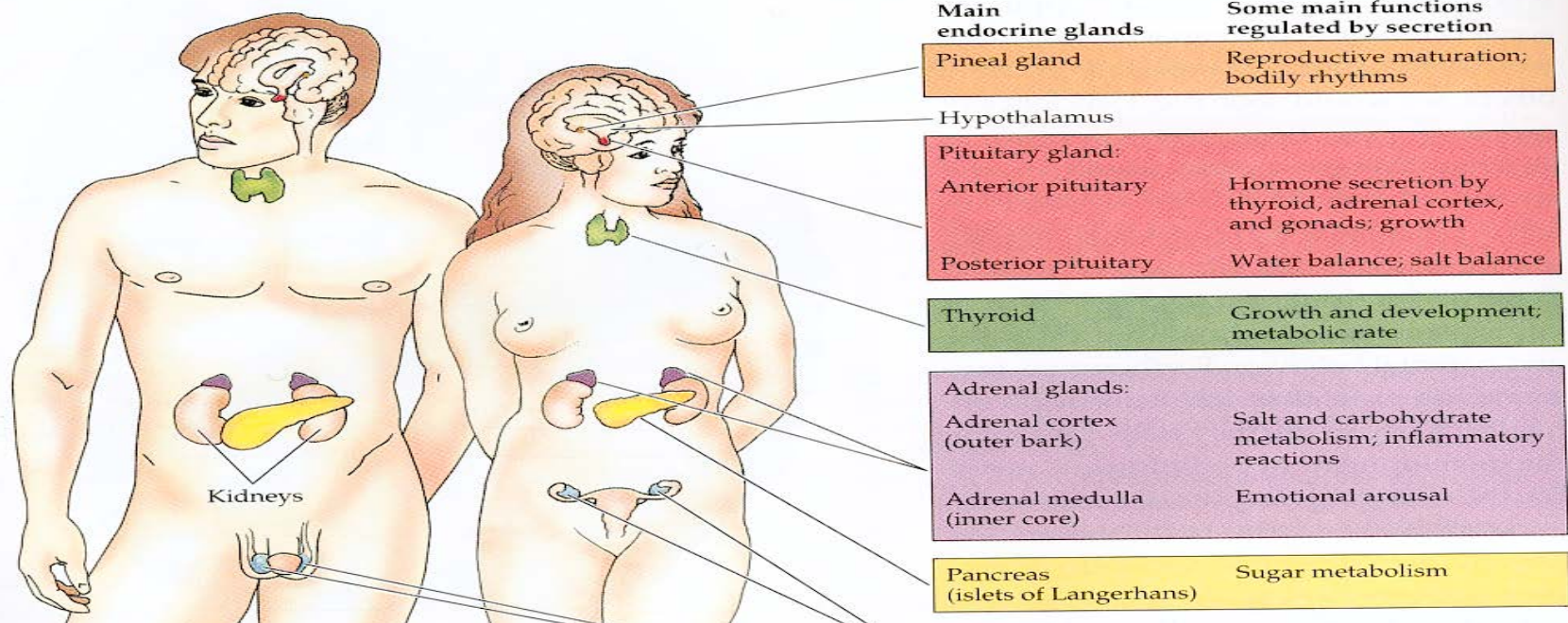
- kommunikoi ja kuuntelee toisiaan
- tukee toinen toisiaan
- opettaa kunnioitusta toisia kohtaan
- kehittää luottamusta
- omaa huumorintajua
- jakaa vastuuta
- opettaa oikeaa ja väärää
- omaa vahvat perhetraditiot
- kunnioittaa toisten yksityisyyttä
- arvostaa toisille tehtäviä palveluksia
- kasvattaa perhekeskustelua
- jakaa vapaa-aikaansa toistensa kanssa
- hyväksyy ja etsii apua ongelmiin
- **Eniten päihdekokeiluihin vaikuttaa tällä hetkellä toveripiiri**

Elks National Foundation, 1998

Puberty

Nuoren kehittyvän ihmisen aivot ja elimistö :

MUUTOKSIA : Sosiaalinen vuorovaikutus, levottomuus, tuntemusten etsintä, Riskinotto lisääntyy ja kognitiiviset funktiot kehittyvät, PFC volyymi pienenee , Hermoston välisten synapsien määrä vähenee, NMDA-glutamaatti vähenee, kolinerginen hermostus valmistuu, Hippocampus, HC on kriittisen tärkeä oppimiselle, muistille ja sensoristen kokemusten integroimiselle emotionaalien ja motivaatioiden kanssa. -10% neuropsykologisessa testissä oppimisessa ja kapeampi oppimisstrategioiden käyttö 2-5 ravintola-annoksen ja kannabiksen jälkeen. Pysyvä muutos ? Spatiaalisessa muistitestissä nuori on aikuista huonompi, ei-spatiaalisessa testissä eroja ei ole (Markwiese et al, 1998) Hypotalamus ja DA-ergisyys muutos (mielihyväradan muutos ja addiktiomuisti). Nuori ”ylireagoi” fysiologisesti stressille. Lisääntynyt hypotalaaminen noradrenaliinivaste stressille varhaisnuoruudessa (n. 13-vna) .

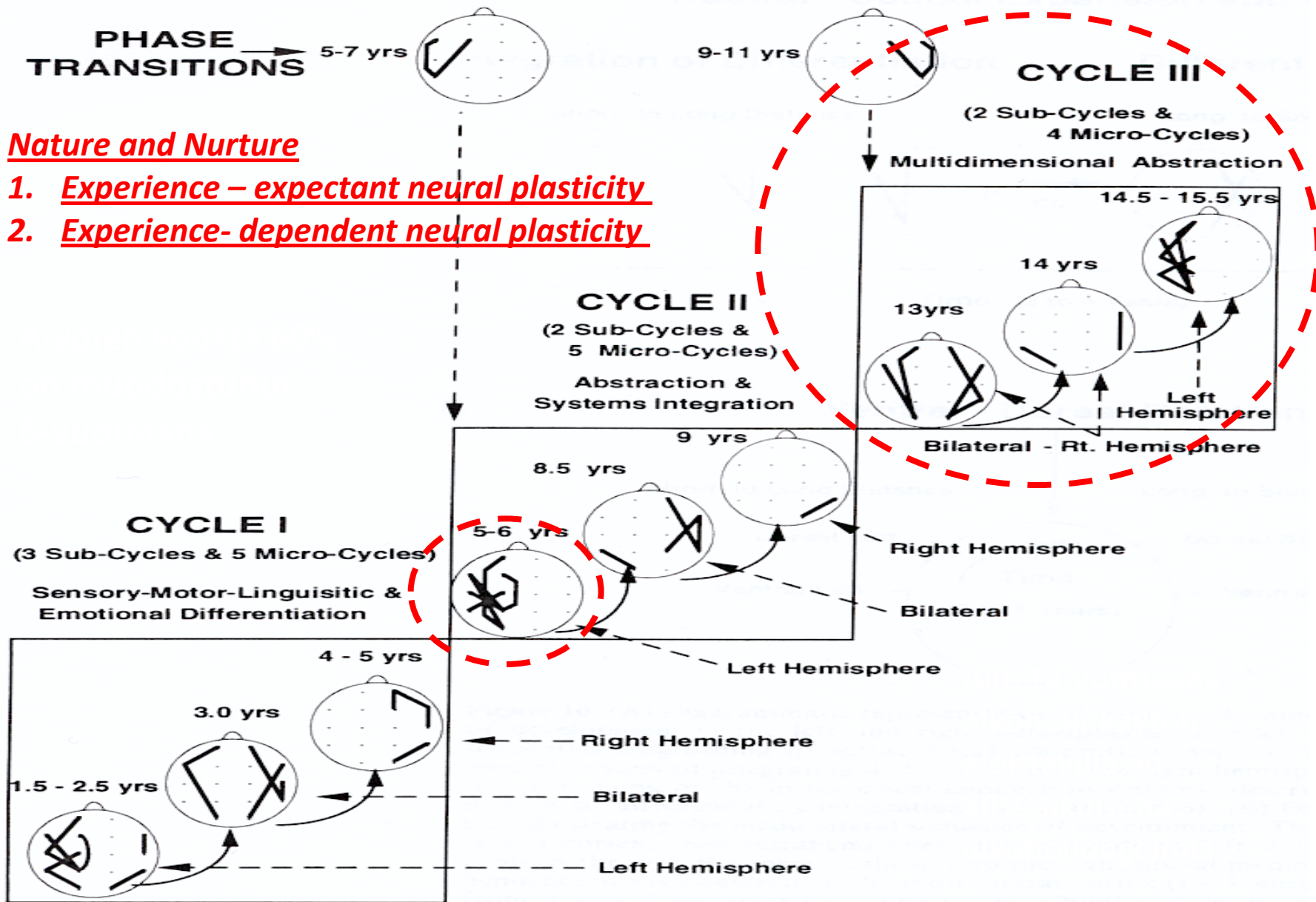
Nuoruuteen liittyvät kehitykselliset muutokset

• Varhaisteini-ikä:

- On usein äärimmäisiä mielentiloja
- Alkaa pitää puoliaan, ei ole lapsi enää
- Vaihtelee kypsästä nuoresta lapselliseksi
- On huolissaan ulkonäöstään muille
- Etsii itseymmärrystä
- On usein iloinen ja ulospäin suuntautuva
- Liittyy menestyksellisesti aikuisiin ja ikätovereihinsa
- Voi olla herkkä
- Kehittää mielellään omia ideoita
- On enemmän huolia kuin pelkoja
- Haluaa näyttää yksilöllisyyttään

• Myöhäisteini-ikä

- On hiljainen ja synkkä
- Vakiinnuttaa omia uskomuksiaan
- Tahtoo tietää, mitä aikuiset ajattelevat asioista
- On melko kommunikoimaton
- Suuttuu jos hänen vapauteensa puututaan
- Erottaa itsensä perheen yhteisistä aktiviteeteista
- On ryhmäystäviä
- On ensi kertaa todella itsenäinen
- On lisääntynyt mielenkiinto seksiasioita kohtaan
- On itsenäisempi suhteessa vanhempiin

Schore, A: The experience-dependent maturation of a regulatory system in the orbital prefrontal cortex and the origin of developmental psychopathology, 1996

GRAVY TRAIN: INSIDE
THE EUROPEAN PARLIAMENT

TIME

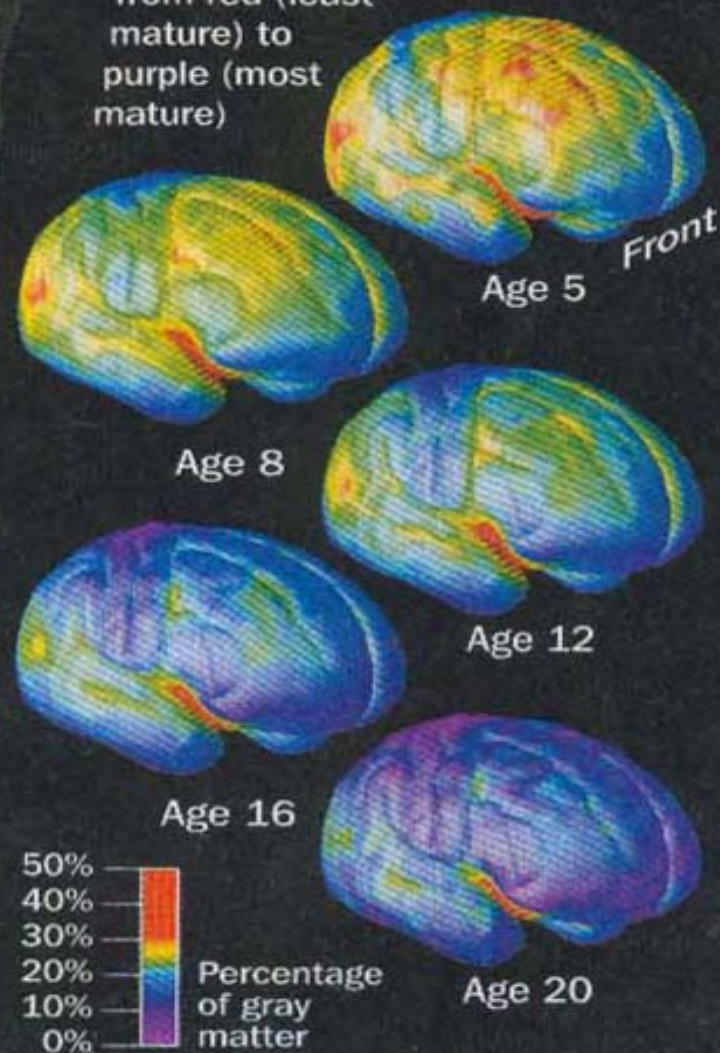
SECRETS OF THE TEEN BRAIN

Research is revolutionizing our view of the adolescent mind—and explaining its mystifying ways

Time-Lapse Brain

Gray matter wanes as the brain matures. Here, 15 years of brain development are compressed into five images showing a shift from red (least mature) to purple (most mature)

■ Corpus Callosum

Thought to be involved in problem solving and creativity, this **bundle of nerve fibers** connects the left and right hemispheres of the brain. During adolescence, the nerve fibers thicken and process information more and more efficiently

■ Prefrontal Cortex

The CEO of the brain, also called the **area of sober second thought**, is the last part of the brain to mature—which may be why teens get into so much trouble. Located just behind the forehead, the prefrontal cortex grows during the preteen years and then shrinks as neural connections are pruned during adolescence

■ Basal Ganglia

Larger in females than in males, this part of the brain acts like a **secretary to the prefrontal cortex** by helping it prioritize information. The basal ganglia and prefrontal cortex are tightly connected; at nearly the same time, they grow neuron connections and then prune them. This area of the brain is also active in **small and large motor movements**, so it may be important to expose preteens to music and sports while it is growing

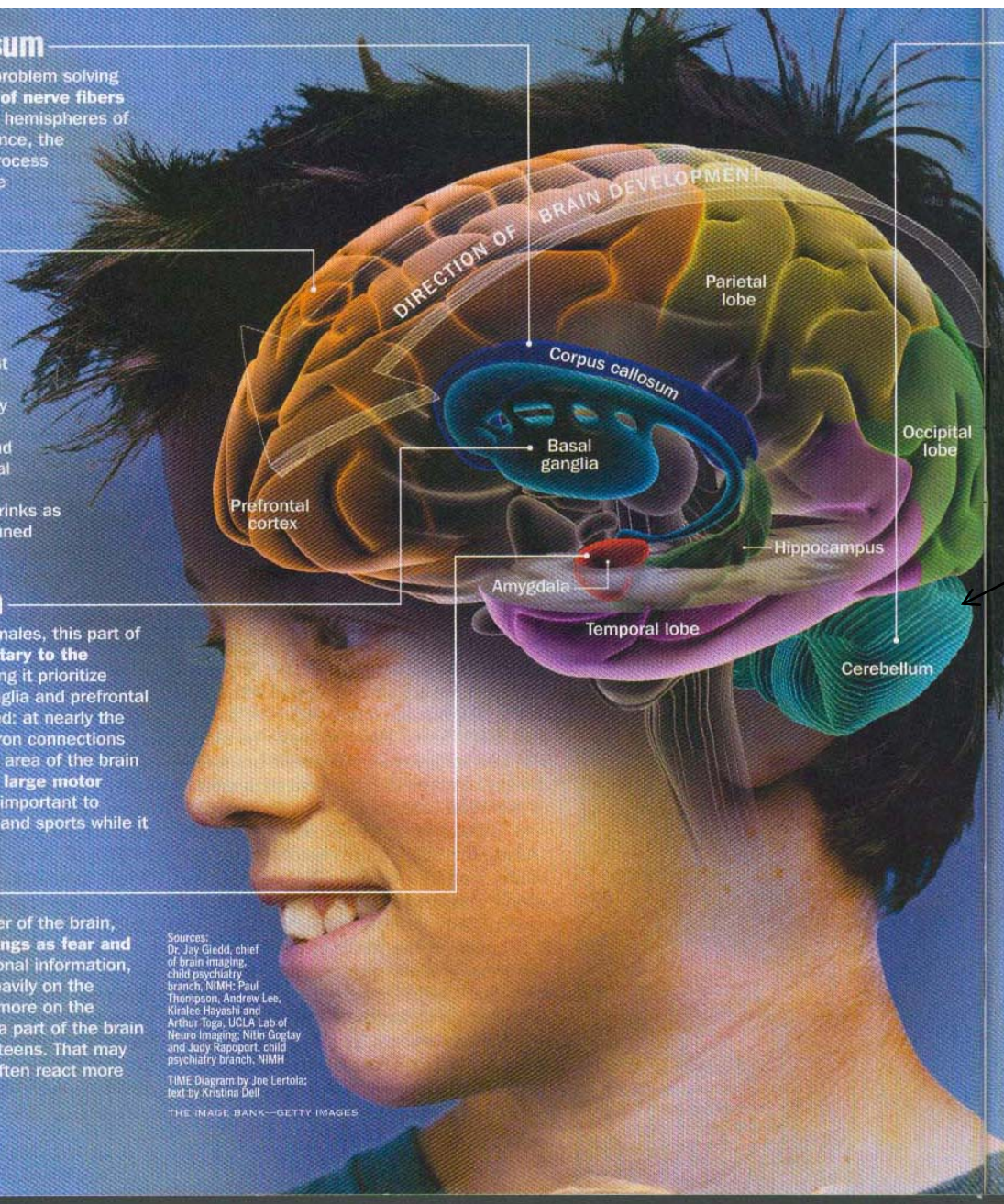
■ Amygdala

This is the emotional center of the brain, home to **such primal feelings as fear and rage**. In processing emotional information, teens tend to rely more heavily on the amygdala. Adults depend more on the rational prefrontal cortex, a part of the brain that is underdeveloped in teens. That may explain why adolescents often react more impulsively than adults

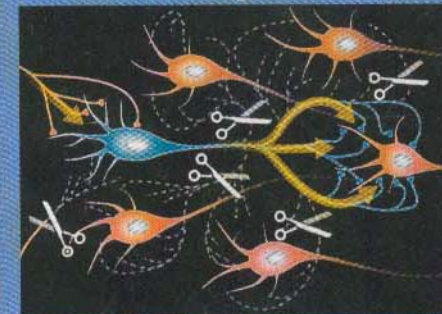
Sources:
Dr. Jay Giedd, chief of brain imaging, child psychiatry branch, NIMH; Paul Thompson, Andrew Lee, Kira Lee Hayashi and Arthur Toga, UCLA Lab of Neuro Imaging; Nitin Googtay and Judy Rapoport, child psychiatry branch, NIMH

TIME Diagram by Joe Lerfola;
text by Kristina Dell

THE IMAGE BANK—GETTY IMAGES

... and Pruning

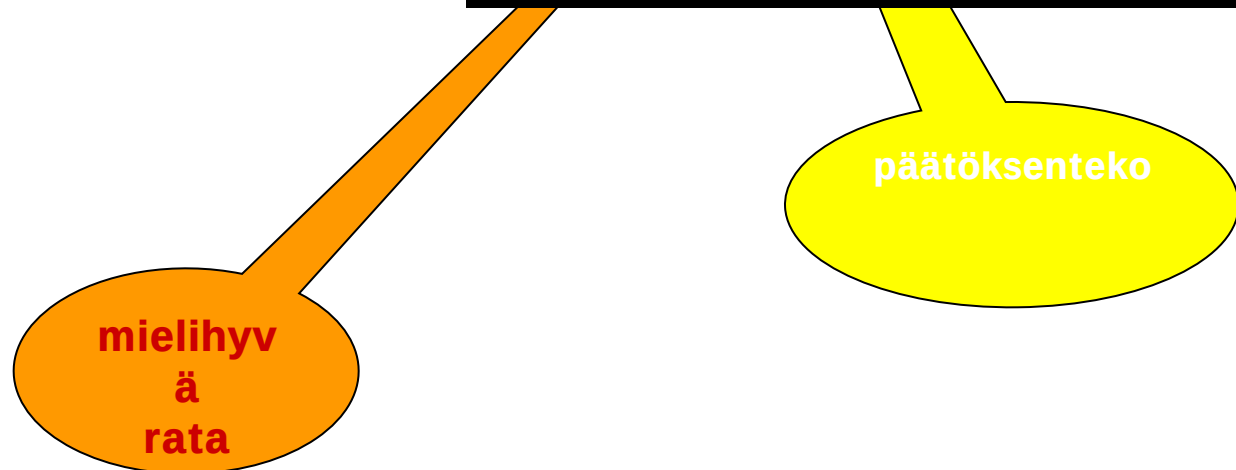
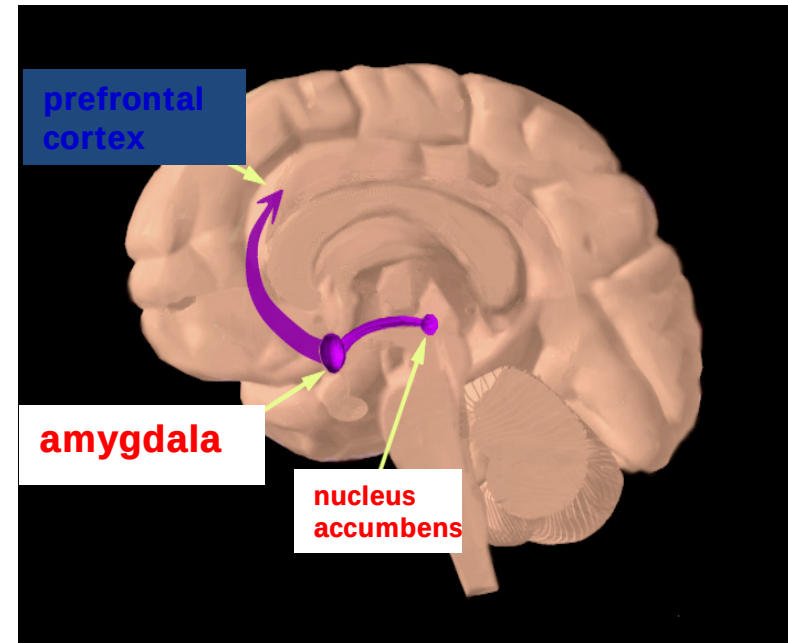
Those that are used and reinforced—the pathways involved in language, for example—will be strengthened, while the ones that aren't used will die out

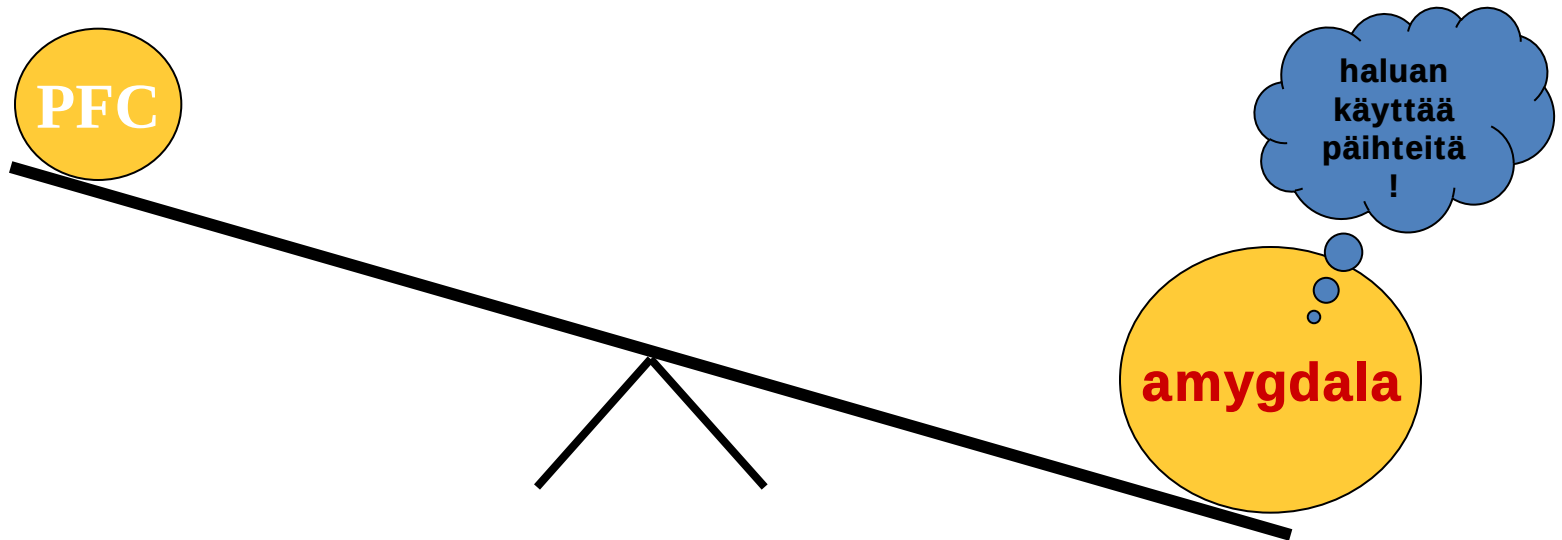
■ Cerebellum

Long thought to play a role in physical coordination, this area may also regulate certain thought processes. More sensitive to environment than to heredity, the cerebellum supports activities of higher learning like **mathematics, music and advanced social skills**. New research shows that it changes dramatically during adolescence, increasing the number of neurons and the complexity of their connections. The cerebellum is the only part of the brain that continues growing well into the early 20s

Murrosikäisen aivomuutokset

- Nämä aivomuutokset ovat relevantteja murrosikäiselle
 - Prefrontal cortex (PFC) karsitaan; täysin kehittynyt vasta 25-vuotiaana
 - **Amygdala (and ncl. accumbens)** karsitaan vähemmän PFC:tä ja hallitsee PFC:tä

Tämä epätasapaino johtaa...

↓ pitkäjänteinen ajattelu

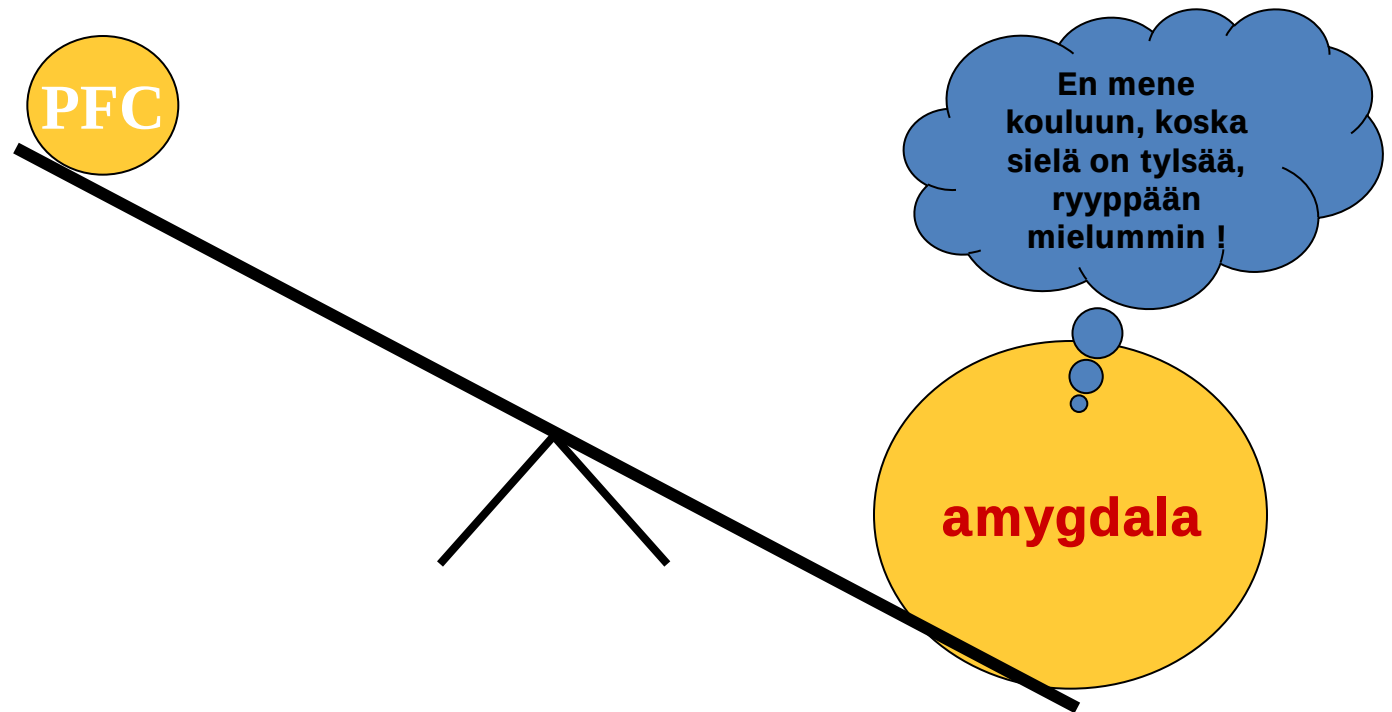
↑ impulsiivisuus

↓ itsekontrolli

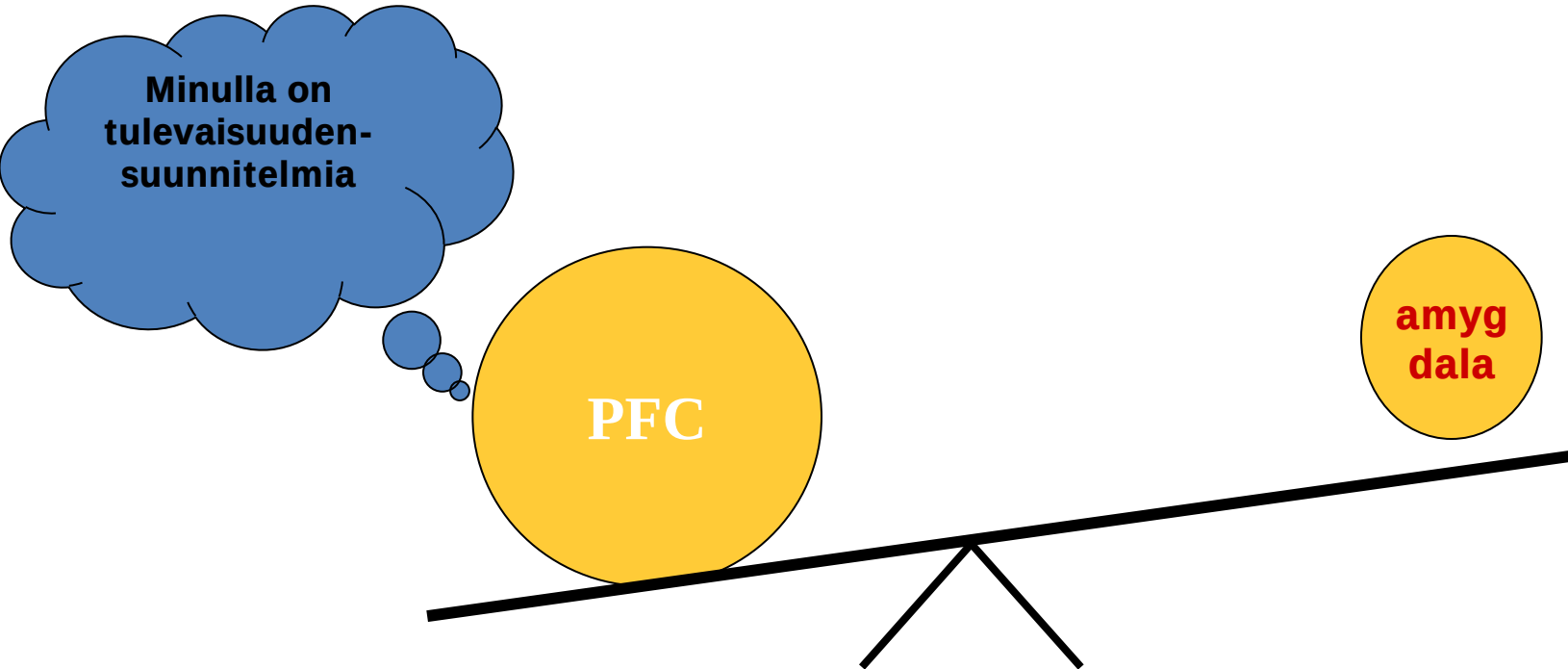
↑ riskinotto

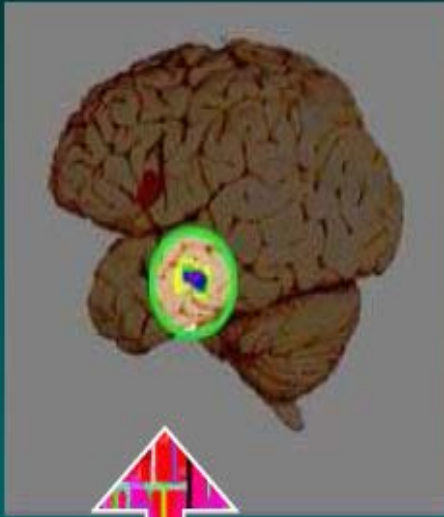
enemmän “hot” puhetta,
vähemmän “cool” puhetta

Stressitilanteissa...

HYVIÄ UUTISIA !
PFC- neuronien karsinta
tuottaa tehokkaamman nuoren aikuisen aivotoiminnan

Youth emotion

Adult Emotion

Minkälaiset nuoret ovat riskissä päihdeongelmiin ?

- ”vaikea” temperamentti (Reich et al, 1993; Earls et al, 1987; Maziade et al,1990)
- alentunut tarkkaavaisuuskapasiteetti (Schaffer et al 1984)
- korkea impulsiivisuus (Noll et al, 1992)
- negatiiviset affektit , kuten ärtyisyys (Brook et al, 1990)
- Emotionaalinen reaktiivisuus (Blackson 1994)
- käytöshäiriö, ADHD, ahdistuneisuus ja mielialahäiriöt (Tarter et al, 1994)

Nuorten käyttäytymishäiriöiden diagnosointi ODD,CD,JD

» Psychiatric Disorder Labels

Legal Label

Oppositional Defiant Disorder (ODD)

Conduct Disorder (CD)

Juvenile Delinquency (JD)

- toistuvasti negativistinen, uhmaava, ja vihamielinen käyttäytyminen auktoriteettihahmoja kohtaan, millä on merkittäviä haittavaikutuksia toimintaan (sosiaalisia, akateemisia tai työhön liittyviä)

- toistuva ja pysyvä käyttäytyminen, joka vähintään kahden perusoikeuksia tai tärkeimpiä ikäsopivia sosiaalisia normeja tai sääntöjä

- laittomia tekoja ja rikoksia

(myös iästä johtuvia)

- esim : menettää malttinsa, väittelee aikuisten kanssa, uhmaa tai kieltäytyy noudattamasta aikuisen pyyntöjä tai sääntöjä, ärsyttävä käytös, muiden syyttely, on ärsyyntynyt, pahansuopa tai halveksiva

esim : fyysisiä tappeluja, vilpillisyys, varastaminen, omaisuuden hajoittaminen , fyysisen väkivallan uhka tai teko ihmisille tai eläimille, ajokorttija-ajo, prostituutio, raiskaus (vaikkei tuomiota)

esim : yksittäisiä tai toistuvia pidätyksiä tai tuomioita : varastaminen , omaisuuden hajoittaminen , fyysisen väkivallan uhka tai teko ihmisille tai eläimille, ajokorttija-ajo, prostituutio , raiskaus

D.E. Greydanus et al, The Rebellious Adolescent , Evaluation and Management of Oppositional and Conduct disorders , Ped Clinics of North America , vol 44, no 6, 12/97, pp 1457-1485

Percentages of Past Year Alcohol Dependence or Abuse Among Adults Aged 21 or Older, by Age of First Use (SAMHSA, 2004)

Nuorten alkoholinkäyttöön liittyy :

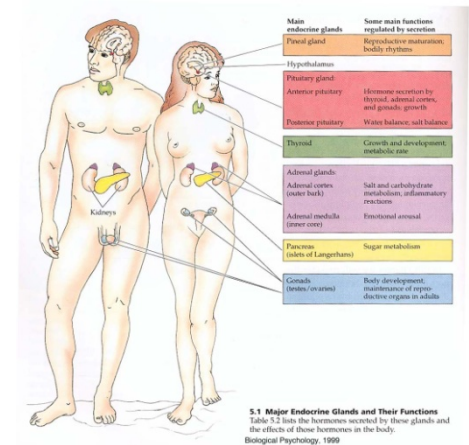
- Alkoholimyrkytyksiä
- Moottoriajoneuvo-onnettomuuksia
- Seksuaalista riskikäyttäytymistä
- Itsemurhayrityksiä
- Hukkumisia
- muiden päihteiden käyttöä

- > 50% nuorten traumaattisissa aivovaurioissa on alkoholi osallisena

On ajateltu ryyppäämisen olevan ”aikuistumisriitti”, mutta ongelmallinen alkoholin käyttö nuorena EI ole lievä asiantila, joka ratkeaa iän myötä itsestään.

11-14 –vuotiaana alkoholinkäytön aloittaneilla on 40% aikuisiässä alkoholiongelma.

Jos alkoholin aloitusikää voidaan nostaa 5 vuodella, alkoholiongelman myöhempi elämänaikainen riski pienenee 50%.

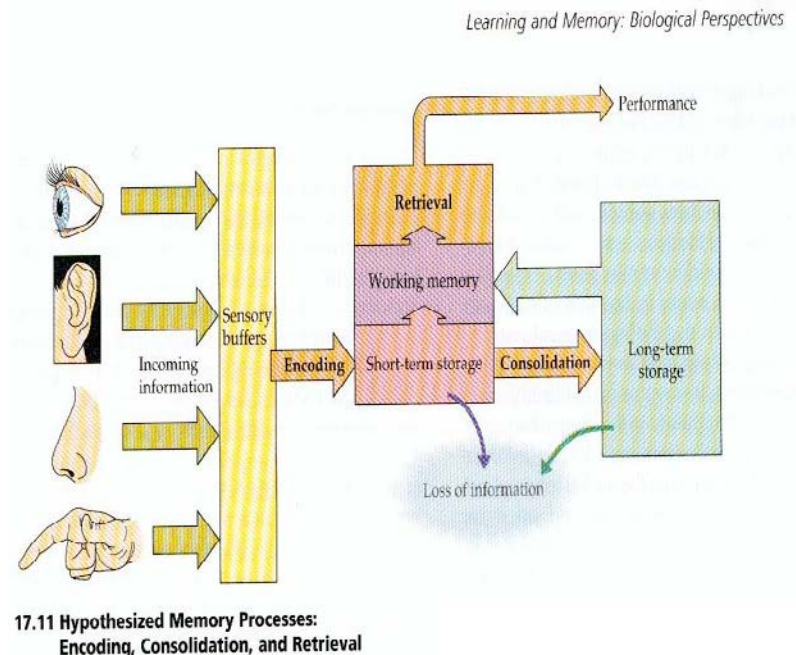
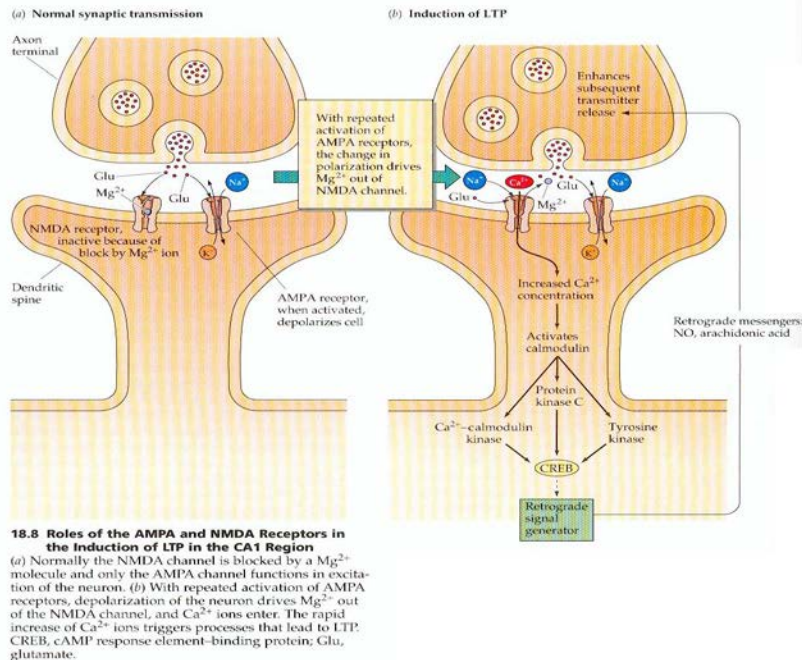
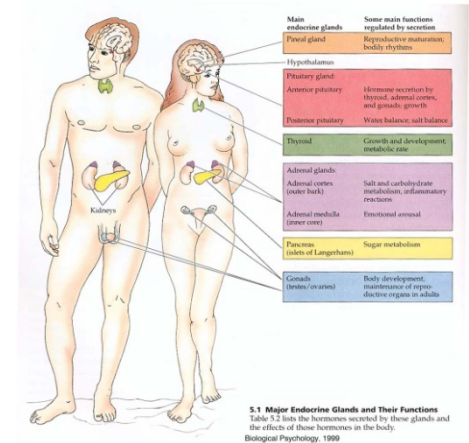

Haitta:

- ➔ Maksa
- ➔ Keuhkot
- ➔ Haima
- ➔ Munuaiset
- ➔ Sisäeritysjärjestelmä
- ➔ Immuunijärjestelmä
- ➔ Sydän- ja verisuonijärj
- ➔ Aivot

Yksilöt jotka lisäävät juomistaan 18-24-vuotiaana ja ne jotka säännöllisesti juovat runsaasti ainakin kerran viikossa 18-24-vuotiaana, ON VAIKEUKSIA SAAVUTTA A IKÄTYYPILLISIÄ ELÄMÄNTAVOITTEITA -koulutus, työllisyys ja taloudellinen itsenäisyys

←alkoholi vaimentaa NMDA-reseptorien aktiivisuutta, mikä heikentää oppimista ja muistia.

Donald W Zeigler et al, The neurocognitive effects of alcohol on adolescents and college students, Preventive Medicine 40 (2005), 23-32

“So if a teen is doing music or sports or academics, those are the cells and connections that will be hard-wired. If they're lying on the couch or playing video games or MTV, those are the cells and connections that are going [to] survive.”

---Jay Giedd, MD

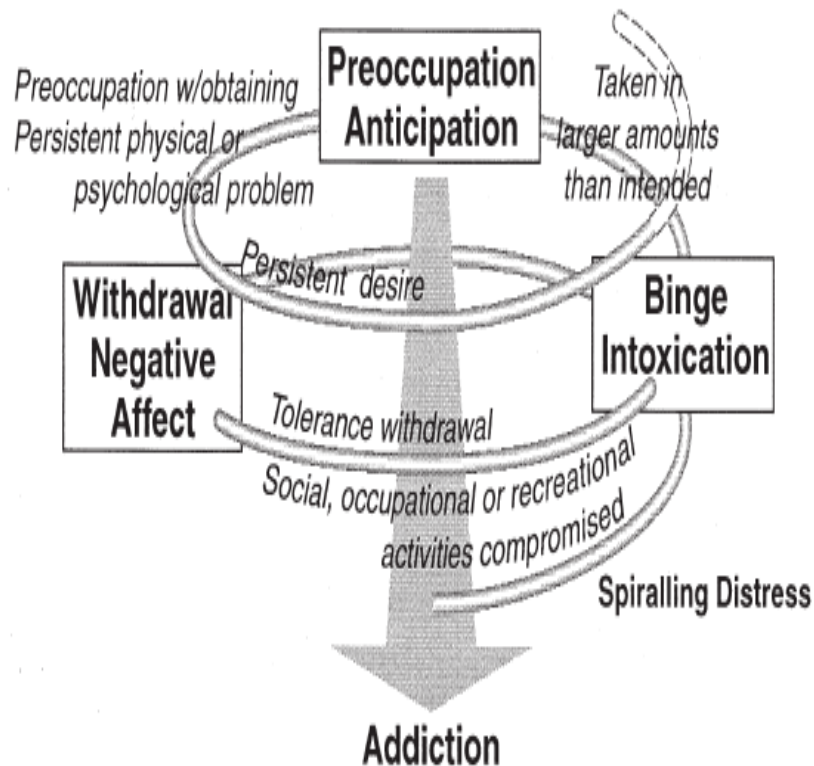

Jos päihderiippuvuus on sairaus, niin ...

Kliinisesti merkittävä heikennys

➤ 3 seuraavista 12 kk:n aikana :

Criteria for Substance Dependence (DSM-IV)

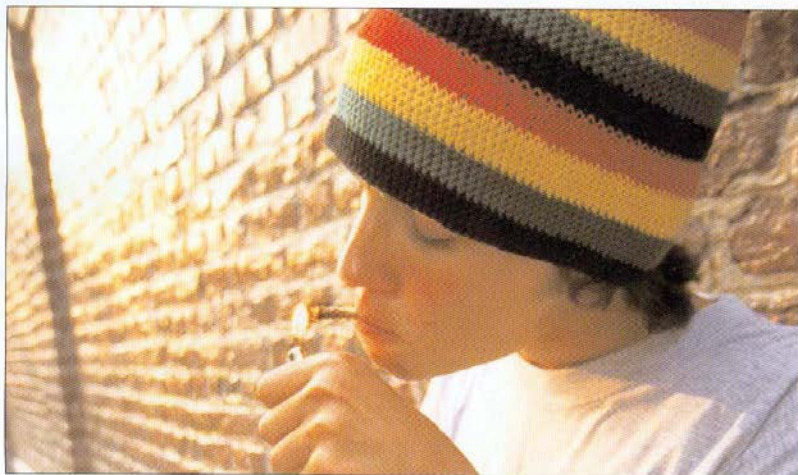

1. toleranssi (suuremmat määrät aikaisemman tasoisen päihtymisen saavuttamiseksi)
2. vieroitusoireet ja/tai "aamuryypyt" tai rauhoittavat lääkkeet
3. suurempia määriä ja pidempiä aikoja päihdettä kuin oli tarkoitus
4. jatkuva halu tai epäonnistuneet yritykset hallita tai vähentää päihteen käyttöä
5. suuri osa päivittäisestä ajasta aineen saamiseksi, käyttämiseksi tai siitä toipumiseksi
6. tärkeistä sosiaalista, työ- tai vapaa-ajan aktiviteeteista luovutaan päihteen käytön vuoksi
7. päihteen käyttöä jatketaan huolimatta tiedostetuista jatkuvista ja toistuvista päihdeestä johtuvista fyysisistä ja psyykkisistä vaivoista huolimatta.

Kannabiksen käyttäjillä on muita enemmän mielenterveysongelmia

BMJ

23 November 2002

Cannabis and psychiatric illness

The link grows stronger p1183, p1195, p1199, p1212

Malaria: the future p1221

Meningitis due to primary HIV infection p1225

Boosting research in Africa p1194

Institutional corruption in medicine p1232

Helping patients with a fatwa p1227

bmj.com

Taulukko 15.3. DSM-IV-järjestelmän mukaiset persoonallisuushäiriöt.

Ryhmä A

Epäluuloinen persoonallisuus.

Eristäytyvä persoonallisuus.

Psykoosiin taipuva persoonallisuus.

Ryhmä B

Epäsosiaalinen persoonallisuus.

Epävakaa persoonallisuus.

Huomiohakuinen persoonallisuus.

Narsistinen persoonallisuus.

Ryhmä C

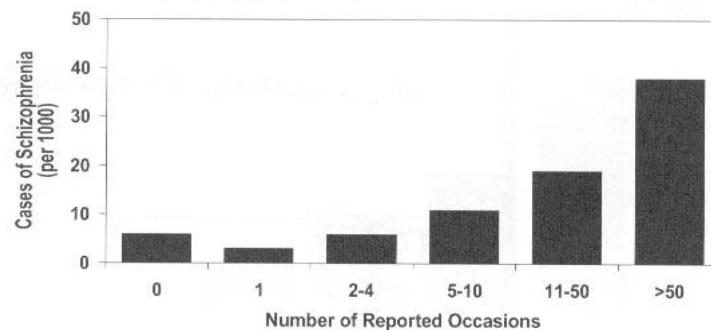
Estynyt persoonallisuus.

Riippuvainen persoonallisuus.

Pakko-oireinen persoonallisuus.

Psykiatria, 2003

Cannabis Consumption at Age 18: Correlation With Later Risk of Schizophrenia

Andreasson S, et al. *Lancet*. 1987;2(8574):1483-1486.

Kannabiksen (tetrahydrokannabinoidi,THC)vaikutukset

Välittömät

- euforia
 - rentoutuminen
 - aistimusten subjekt. voimistuminen
 - muistihäiriöt
 - kiihtyneisyys
 - paniikkitila ("valkea kuolema")
 - ajattelun järjestäytymättömyys
 - suun kuivuminen
 - silmien punoitus
 - silmänpaineen aleneminen
 - sietämätön kutina
 - makean himo
 -
- itsevarmuus
 - ajantajun häiriöt
 - keskittymiskyvyn heikkeneminen
 - ahdistuneisuus
 - epäluuloisuus
 - depersonalisaatio
 - derealisaatio
 - vainoharhaisuus
 - psykoosi
 - nälkä
 - verenpaineen nousu ja reaktiivinen hypotonia
 - sydämen sykkeen kiihtyminen

Myrkytyksen syvyys:

mieto : inspiroiva, seurallinen

kohtalainen : ajatusten kääntyminen sisäänpäin, mieteliäs: hyvä/paha

syvä: kokematon luopuu keskustelusta

yliannos

- huimaus ja huonovointisuus
- ilmanloppumisentunne, HVS
- rytmihäiriön tuntemus
- "halvauksen kokeminen"

Vieroitusoireet

- "ei lähde käyntiin aamulla"
- ärtyneisyys
- levottomuus
- ruokahalun heikkeneminen
- painonlasku
- unettomuus

Juha Kemppinen, 8.10.2001

Kannabis on tupakkaa pahempi hengitysteille

Kannabiksen polttaminen aiheuttaa hengitysteiden ahtautumista ja haittaa niiden toimintaa jopa enemmän kuin tupakointi. Yksi kannabissätkä näyttäisi ahtauttavan hengitysteitä yhtä paljon kuin 2,5–5 savuketta. Toisin kuin tupakka cannabis ei kuitenkaan lisää keuhkolaajentuman vaaraa.

Tiedot ilmenevät uusiseelantilaistutkimuksesta, jossa 339 koehenkilön keuhkoja tutkittiin tietokonekuvauksella. Osallistujista 75 poltti cannabis, 91 myös tupakkaa, 92 pelkkää tupakkaa ja 81 oli täysin savuttomia.

Pitkään jatkuva kannabiksen käyttö on aiemmin liitetty mm. yskän, limaisuuden ja hengityksen vinkunan lisääntymiseen. Cannabis eli marihuanan käyttö saattaa myös lisätä käyttäjän vaaraa sairastua mm. masennukseen ja skitsofreniaan. Noin viisi prosenttia suomalaisista on joskus käyttänyt cannabisia.

Uutispalvelu Duodecim
(Thorax Online 2007; doi:10.1136/thx.2006.077081)

Nuorilla otettavien huumevirtsatutkimusten absoluuttiset indikaatiot : eli milloin huumevirtsa otetaan aina

1. Kaikki nuoret joilla on psykiatrisia oireita
2. Korkean riskin nuoret (kotoakarkailijat, rikolliset jne.)
3. Arvioitaessa nuoren mielenterveys- tai suoritustasossa tapahtuneita muutoksia
4. Akuutisti alkavat nuoren käyttäytymismuutokset
5. Huumevieroituksen seuranta
6. Nuoret joilla toistuvia (ylä)hengitystieinfektioita
7. Toistuvasti tapaturmiin joutuvat ja selittämättömiä somaattisia sairauksia sairastavat nuoret

Richard MacKenzie et al, The clinical utility and evaluation of Drug screening techniques,1993

Nuoruuteen liittyvät kehitykselliset muutokset

- **Normaali nuori:**

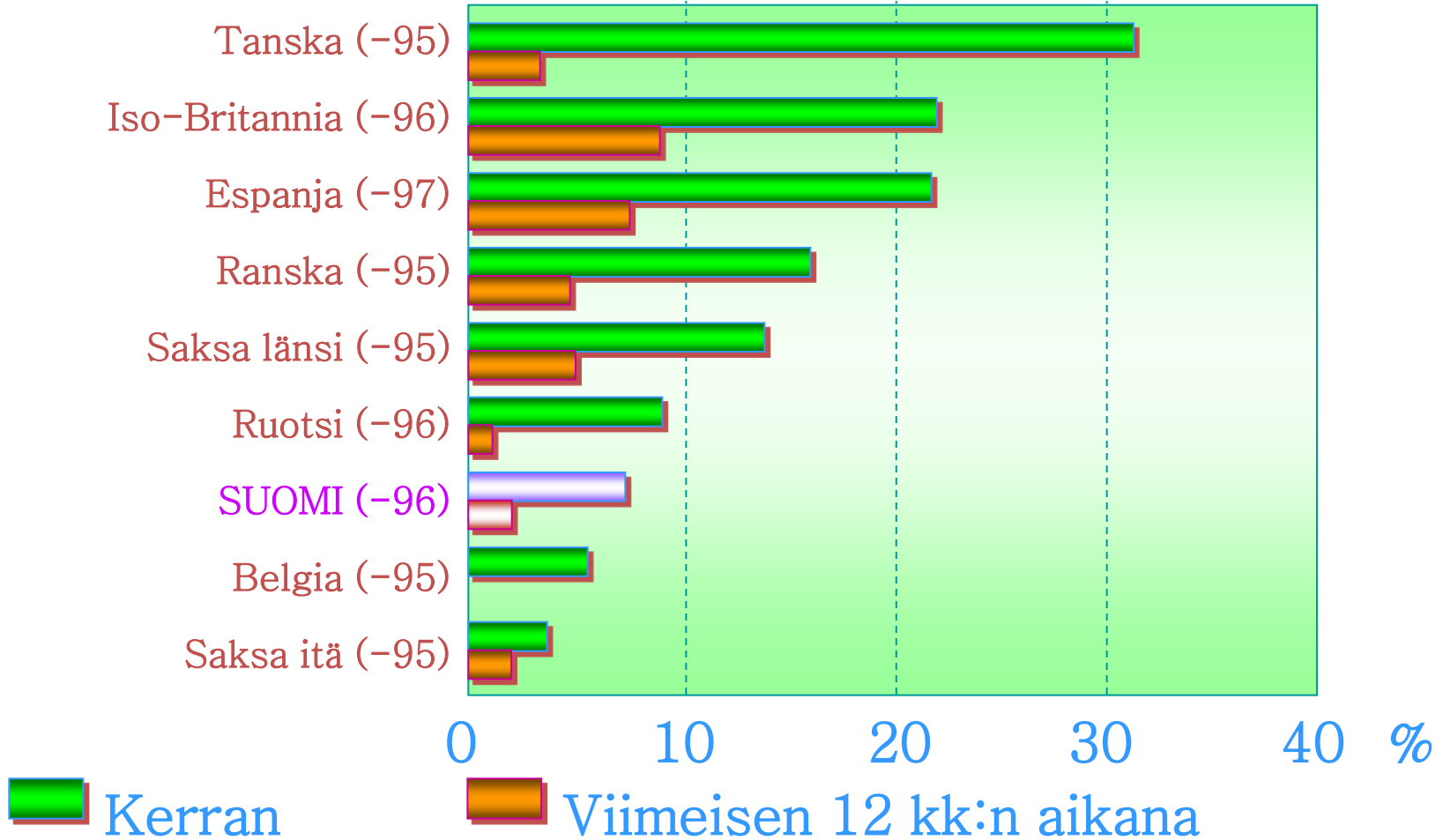
- Tulee itsekeskeiseksi ja itsestään kiinnostuneeksi
- Ennakoi toimintansa seurauksia
- Etsii ”reiluutta”, voi löytää loogisia epäjohdonmukaisuuksia
- On uppoutunut omiin ajatuksiinsa
- On jonkinverran vetäytynyt ja eristäytynyt
- On mielialojen vaihtelua
- On voimakkaita tunteita
- Väittelee ja argumentoi väittelyn vuoksi
- Kyseenalaistaa aikuisten ja auktoriteettien päätökset
- Muuttaa aikaisempia arvojaan
- Kyseenalaistaa arvoja ja perherituaaleja

- **Päihdenuori:**

- Ei näe oman tilanteensa todellisuutta
- Sekoittaa ”kuka olen” siihen ”mitä teen”
- Ajattelee, että päihde on ”minä”
- Syyttää muita omista tunteistaan
- Identifioituu päihdenuoreksi, omaa pakkomielteen huumeisiin ja huumeaktiviteetteihin
- On sosiaalisesti vetäytynyt
- On erittäin vaihtelevat mielialat päihteidenkäytön vuoksi
- On paisunut mielikuva omasta tärkeydestään
- On välipitämätön arvostelulle
- Väittelee ja argumentoi auktoriteettien kanssa
- Hylkää aikaisemmat arvonsa ja auktoriteettinsa sekä auktoriteettihahmonsansa
- Muistaa valikoivasti tietoa

Aikuisväestön kannabiksen käyttö

(käyttänyt ainakin kerran/käyttänyt viimeisen 12 kk:n aikana)

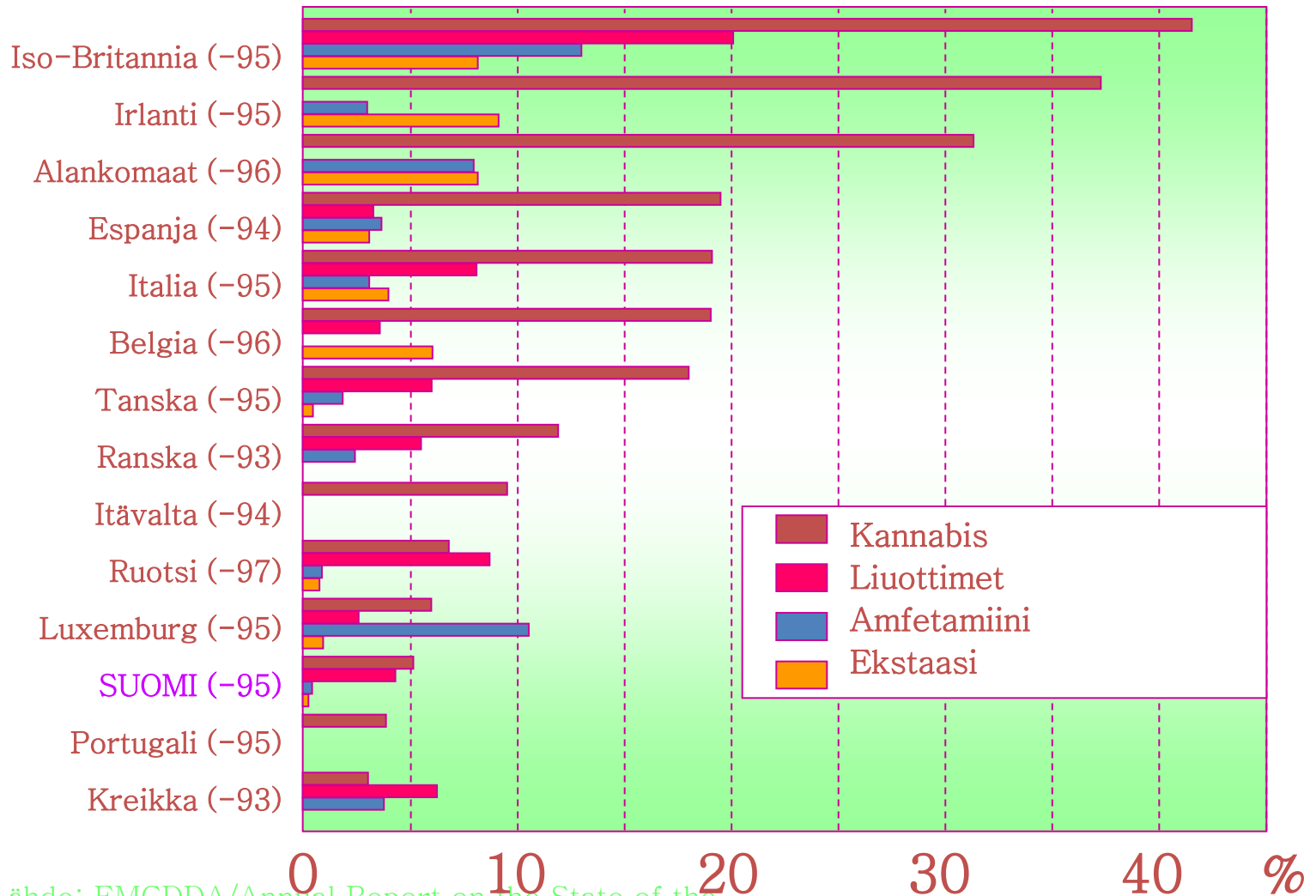

Lähde: EMCDDA/Annual Report on the State of the
Drugs Problem in the European Union 1998.

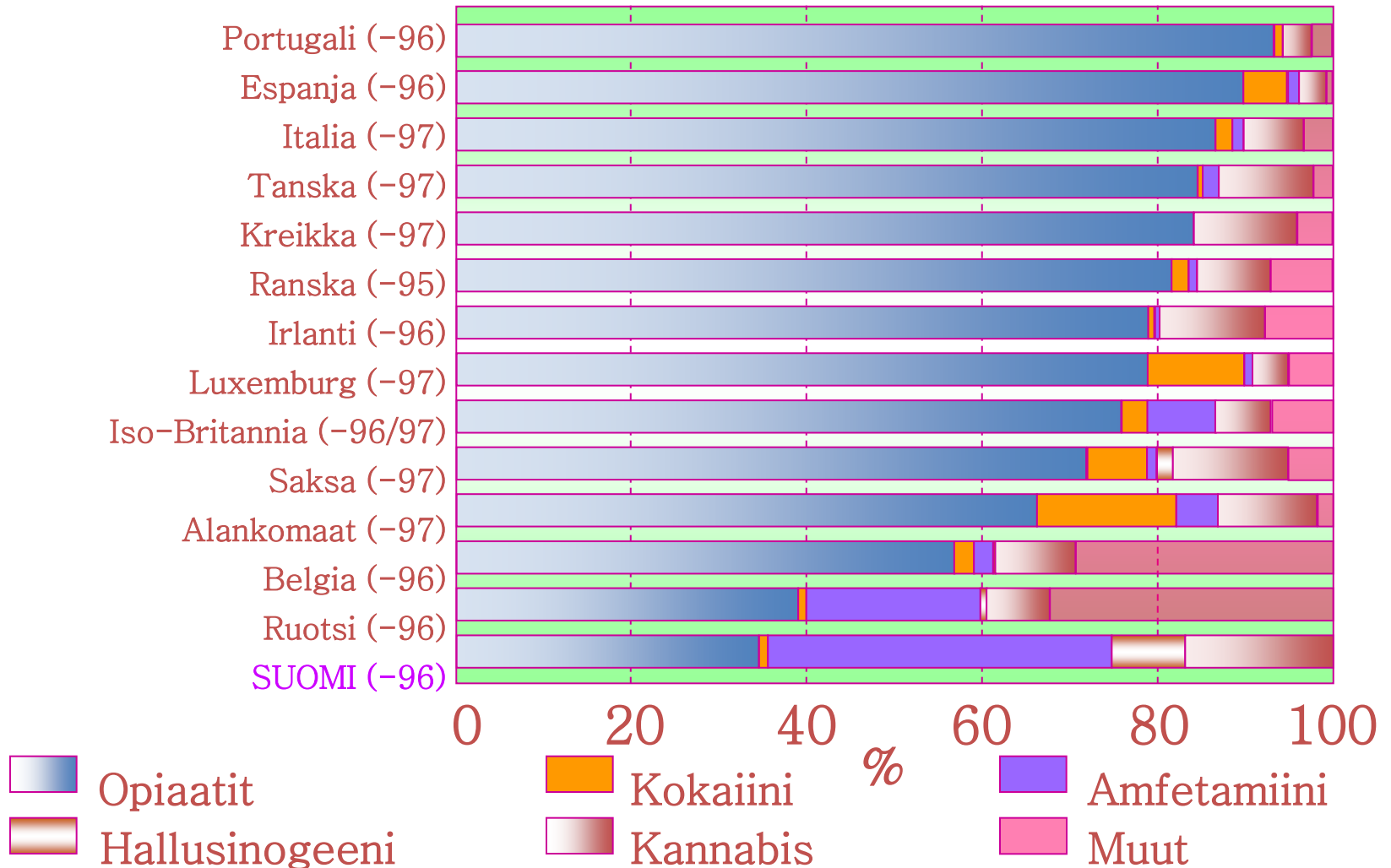
15 – 16 -vuotiaiden koululaisten huumeiden kokeilu tai käyttö

EU-maissa (käyttänyt ainakin kerran)

Lähde: EMCDDA/Annual Report on the State of the
Drugs Problem in the European Union 1998.

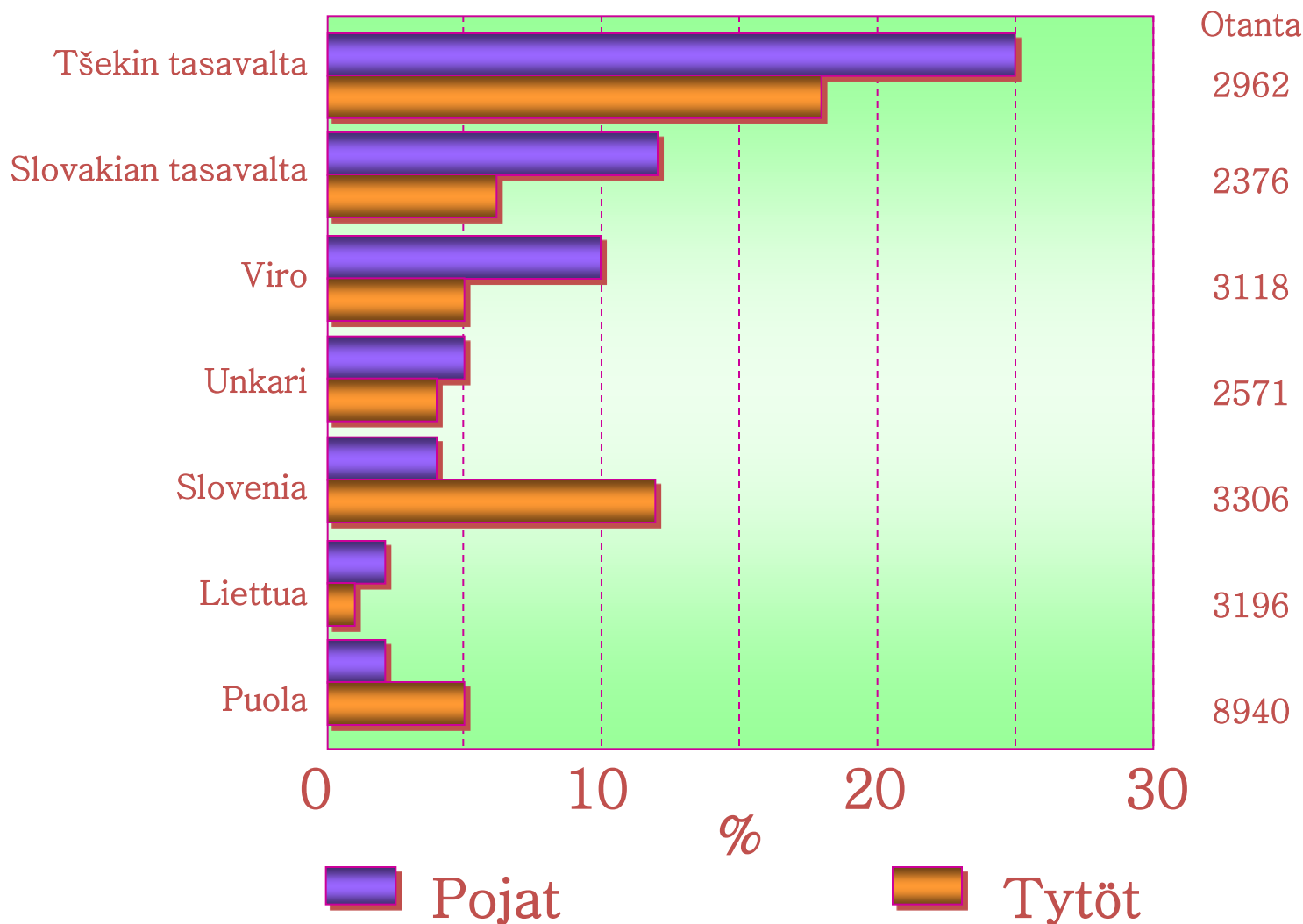
Hoidossa olevien huumeiden käyttäjien yleisin huume EU-maissa

Lähde: EMCDDA/Annual Report on the State of the Drugs Problem in the European Union 1998.

Vähintään kerran kannabista käyttäneiden koululaisten määrä Itä-Euroopan maissa (15–16-vuotiaat)

MITÄ VOIDAAN TEHDÄ

- 1. Päihdeneutraali kulttuuri
- 2. Aikuisten malli
- 3. Aikaa ja lapsikeskeistä ohjausta
- 4. Hyvät ihmissuhteet
- 5. Ennalta ehkäisevä työ
- 6. Ohjelmaa yksinäisiin iltapäiviin
- 7. Varhainen puuttuminen ongelmiin
- 8. Verkostoituminen
- 9. Saatavuuteen vaikuttaminen
- 10. Tiedottaminen

Verkostosopimus

- Yhdessä sovimme, että lasten yövierailuista kaverien luona sovitaan myös vanhempien kesken
- lasten bileissä ja juhlissa on aina valvontaa
- arki-iltoina lasten kotiintuloaika on ____, viikonloppuisin ____.
- voimme soittaa toisillemme ja jutella sekä iloisista että vaikeista asioista.
- emme hanki tai tarjoa lapsille tupakkatuotteita tai päihteitä.
- ilmoitamme toisillemme, jos alamme epäillä tai tiedämme, että joku lapsistamme käyttää tupakkatuotteita tai alkoholia, kokeilee huumeita, väärinkäyttää lääkkeitä, pinnaa koulusta, näpistelee tai on muuten rikollisilla teillä.
- Kirjoita nimi listaan jos olet mukana!
- Lapsen nimi, Vanhemman nimi, Puhelinnumero

Millä voi perustella sen, ettei alaikäisten tule käyttää alkoholia

- lapsen oikeus kasvaa terveeksi aikuiseksi
- alkoholi vaikuttaa oppimiskykyyn ja koulutusasenteisiin
- alkoholi vaikuttaa kasvavaan fyysiseen kehoon: haittaa kehitystä ja voi vaikuttaa terveyteen myös nuoruusiässä (mm. somaattiset oireet, maksantoiminta, aivojen kehitys, alkoholimyrkytykset, tapaturmien seuraukset)
- alkoholi vaikuttaa kehittyvään psyykeen; haittaa kehitystä ja voi vaikuttaa terveyteen mm. ahdistuneisuus, itsetunto, masentuneisuus
- tapojen oppiminen: urheilu vaiko kaljoittelu
- tunteiden hallinnan oppiminen: ettei suru hukkuisi viinaan
- mahdolliset tulevaisuutta vaikeuttavat teot (rikos, abortti tms.)
- Suomen laki on laadittu näistä näkökulmista turvaamaan lasten kehitys.

Laillisuus- ja terveystietoisuus

- ei suvaitsevaisuustietoisuus
- ei moraalitietoisuus
- ei mielipidetietoisuus

Pertti Kemppinen